

افزایش دایره روابط دوستی در کودکان

تاریخ بروزرسانی: ۷ آذر ۱۴۰۱

چگونه درک کودکان از رابطه دوستی با افزایش سن تغییر میکند و رشد می‌یابد. یک رابطه دوستی بین دو کودک پیش دبستانی و یک رابطه دوستانه دیگر را بین دو دبیرستانی تصور کنید. در هر دو مورد بچه‌ها احتمالاً با هم حسابی خوش می‌گذرانند و ممکن است خیلی به یکدیگر علاقه داشته باشند، اما بچه‌های در سن بزرگتر ممکن است روابط خود را به روشی بسیار پیچیده‌تر از بچه‌های سنین کوچکتر منعکس کنند. همانطور که کودکان معمولاً قبل از راه رفتن، شروع به خزیدن میکنند و قبل از دویدن راه می‌روند، در دوستی‌های خود نیز یک چنین توالی رشدی را نشان می‌دهند. کودکان در سنین مختلف در مورد نحوه دوستی‌ها بسیار متفاوت فکر میکنند. همانطور که بمرور زمان بالغ میشوند، بهتر میتوانند دیدگاه شخص دیگر را درک کنند که به روابط دوستانه آنها نیز عمق و معنا می‌بخشد.

مراحل دوستی کودکان

روانشناسان بر اساس مصاحبه‌های سیستماتیکی که با کودکان در سنین مختلف داشته‌اند، یک چارچوب ۵ مرحله‌ای بسیار مفید برای درک روند رشد رابطه دوستانه کودکان ارائه می‌دهند. هر یک از این سطوح در ادامه توضیح داده شده است. توجه، ما این اختیار را به خود داده ایم که برای هر سطح «نقل قول‌های» توصیفی اضافه کنیم. تلاش کنید که متوجه شوید فرزندان در حال حاضر در کدام مرحله است.

سطح صفر دوستی - هم بازیهای لحظه‌ای

سن تقریبی: ۳ تا ۶ سال

کودکان در این مرحله به دوستان شان به عنوان هم بازیهای لحظه‌ای نگاه میکنند و دوستی آنها تماماً برای سرگرمی با همدیگر است. دوستان آنها بچه‌هایی هستند که به راحتی در اطرافشان پیدا میشوند و دقیقاً کاری را که دوست دارند را انجام می‌دهند. کودکان در این مرحله توانایی بسیار محدودی برای درک دیدگاه‌های دیگران دارند. آنها تصور میکنند که بچه‌های دیگر هم همینطور مانند خودشان فکر میکنند. بنابراین وقتی متوجه میشوند که یک همبازی دیگر نظر متفاوتی دارد، خیلی ناراحت میشوند. کودکان در مرحله «من آن را به روش خودم میخواهم» ایده‌های دوستانشان را دوست دارند و آنها قطعاً ترجیحاتی برای برخی از همسالان خود نسبت به دیگران در نظر دارند اما در رابطه دوستی چندان قابل اعتماد نیستند.

به عنوان مثال اگر کودکان سه ساله احساس کنند که امروز کاری غیر از آنچه دوستشان میخواهد را قصد دارند انجام دهند، ممکن است به دوست خود بگویند، «تو امروز دوست من نیستی!». علیرغم تفاوت‌های روزانه یا لحظه‌ای در نحوه رفتار دوستانه، کودکان پیش دبستانی تا حدی تداوم را در روابط دوستانه خود نشان می‌دهند. یک مطالعه روانشناسی نشان داده که دو سوم از کودکان پیش دبستانی که با یکدیگر دوست شده بودند، چهار تا شش ماه بعد نیز هنوز با هم دوست بودند.

سطح ۱ دوستی - دوستی یک طرفه

سن تقریبی: ۵ تا ۹ سال

در این مرحله کودکان میدانند که رابطه دوستی فراتر از فعالیت فعلی آنها است. اما آنها هنوز در این شرایط بسیار عملگرایانه فکر میکنند. آنها دوستان را به عنوان افرادی تعریف میکنند که کارهای خوبی برای آنها انجام میدهند. مانند پذیرایی مشترک، نگه داشتن صندوق در اتوبوس یا دادن هدایای خوب به آنها. اما آنها آنچه را که خودشان نیز در رابطه دوستی لازم است مشارکت کنند را در نظر نمیگیرند. کودکان در این سطح به دوستی بسیار اهمیت میدهند. آنها حتی ممکن است یک دوست نه چندان خوب را تحمل کنند، فقط برای اینکه بتوانند رابطه دوستانه داشته باشند. آنها همچنین ممکن است سعی کنند از دوستی به عنوان ابزاری مانند چانه زنی استفاده کنند و جملاتی مانند «من دوستت خواهم بود اگر این کار را انجام دهی» یا «اگر این کار را بکنی من دوستت نخواهم بود».

سطح ۲ دوستی - همکاری دو طرفه و فضای منصفانه دوستی

سن تقریبی: ۷ تا ۱۲ سال

کودکان هفت تا دوازده ساله میتوانند علاوه بر دیدگاه خود، دیدگاه دوست خود را نیز در نظر بگیرند اما نمیتوانند در یک زمان این امر را درک کنند. بنابراین منظور این است که آنها پیچ و خم رابطه دوستی را درک میکنند اما واقعا نمیتوانند یک قدم به عقب برگردند و دیدگاه ناظری را بدست آورند که به آنها اجازه دهد الگوهای تعاملی را در روابط خود ببینند. در این مرحله، کودکان به شدت برای منصفانه بودن و رفتارهای طرف مقابل اهمیت قائل هستند. آنها در مورد این نگرشها به روشی بسیار سفت و سخت گیرانه فکر میکنند. بنابراین اگر آنها برای یکی از

دوستانشان کار خوبی انجام دهند، انتظار دارند که دوستشان نیز در فرصت بعدی کار خوبی برای آنها انجام دهد. اگر این اتفاق نیفتد، دوستی به احتمال زیاد از بین میرود.

کودکان در مرحله «بر اساس قوانین» تمایل دارند هم نسبت به خود و هم در مورد دیگران بسیار قضاوت کننده رفتار کنند. همان طور که دیگران در موردشان فکر میکنند، آنها نیز خودشان را به روش سختگیرانه قضاوت میکنند. بنابراین آنها جملاتی از این قبیل را به خود میگویند «هیچ کس مرا به خاطر مدل موهای احمقانه ام دوست نخواهد داشت». میتوان گفت آنها تمایل به حسادت دارند و بسیار نگران هستند که دقیقاً مانند دیگران باشند. کودکان در این مرحله اغلب کلویهای مخفی را ایجاد میکنند. این مجمع شامل قوانین مفصل و بحثهای زیادی در مورد اینکه چه کسی به عنوان عضو کلوپ گنجانده شده یا نه است اما معمولاً کوتاه مدت هستند.

سطح ۳ دوستی - روابط صمیمی و مشترک

سن تقریبی: ۸ تا ۱۵ سال

در این مرحله، دوستان به یکدیگر کمک میکنند تا مشکلاتشان را حل و افکار و احساساتی را که با دیگران در میان نمیگذارند را بصورت محرمانه حفظ کنند. آنها میدانند که چگونه سازش کنند و بدون حفظ امتیاز و نیاز به جبران، کارهای محبت آمیز برای یکدیگر انجام دهند؛ زیرا واقعاً به شادی یکدیگر اهمیت میدهند. ممکن است صمیمیت دخترها بیشتر از پسرها باشد و از یکدیگر انتظار داشته باشند که همه چیز را با هم انجام دهند. اگر دوست صمیمی فردی، شخصی دیگر را انتخاب کند، عمیقاً احساس خیانت میکنند.

سطح ۴ دوستی - دوستی بالغانه

سن تقریبی: ۱۲ سال به بالا

در این مرحله کودکان برای نزدیکی عاطفی با دوستان ارزش زیادی قائل هستند. آنها میتوانند تفاوتهای بین خود و دوستانشان را بپذیرند و حتی از آنها قدردانی کنند. آنها همچنین احساس مالکیت ندارند؛ بنابراین اگر دوستانشان روابط دیگری داشته باشند، کمتر احساس خطر میکنند. دوستی بالغانه تاکید بر اعتماد، حمایت و صمیمی ماندن در طول زمان علیرغم جداییها دارد. میتوان ادعا کرد سطوح فکری بالغانه تری نسبت به دیدگاه های قبلی گسترش مییابد و لایه های جدید و عمیقتری از درک را در فرد بوجود می آورد. به عنوان بزرگسال، شما برای روابط عمیق و صمیمی و مداوم ارزش قائلید و همچنین دوست دارید با دوستانتان خوش بگذرانید و اگر آنها کارهای خوبی برای شما انجام دهند از آن قدردانی می کنید.

جمع بندی

با وجود این تفاوتها، چارچوب بندی روانشناسان به وضوح یک نکته مهم را نشان میدهد که کودکان فقط بزرگسالانی کوتاه قد نیستند. طرز فکر آنها در مورد روابط از نظر کیفی در سنین مختلف متفاوت است و به تدریج پیچیده تر میشود. روانشناسان همچنین نشان میدهند که برخی از انواع رفتارهای اجتماعی «بد» در سنین خاصی معمول هستند. این بدان معنا نیست که افراد باید آنها فقط به این دلیل بپذیرند که افراد نسبت به یکدیگر نامهربان هستند. این بدان معناست که بهتر است مشکلات اجتماعی را به عنوان بستری برای رشد ببینید. اگر بدانید که اشتباهات کودکان در اجتماع بدلیل ناپختگی و درک محدود آنها است، نه اینکه بدلیل نقصهای شخصیتی باشد، در نتیجه برای رفتار کردن به روشهای دلسوزانه و مفیدتر بیشتر خودتان را مجهز میکنید. آیا در کودکی دوستی صمیمانه ای داشته اید که رشد کرده و تا بزرگسالی ادامه یافته باشد؟